

TÜRK KÜTÜPHANECİLER DERNEĞİ BÜLTENİ

XXII. Cilt

1973

3 - 4'üncü Sayı

CUMHURİYETİN 50. YILINDA KÜLTÜR KURULUŞLARININ PLÂNLANMASI VE KÜTÜPHANELERİMİZ*

Abdülkadir SALGIR

Kültür, kapsamı çok geniş bir kavram olduğu için, ilgililerin birleşebildikleri bir tanımı yapılamamıştır. Burada size Millî Eğitim Reform Stratejisi Raporundan aldığım en son ve en yeni bir tanımı okuyacağım. Adı geçen raporda, Eğitim ve Kültür şöyle ifade edilmektedir.

«Eğitim geniş anlamıyla, fert olarak insanın kişiliğini bulmasına, toplumun bir üyesi olarak da toplum değerlerini kazanıp hayata uyabilmesine yardımcı olmak sürecini ifade eder. Dolayısıyla eğitim bütün toplumlarda çocuğun doğumu ile başlayan ve bütün hayatı boyunca devam eden sürekli bir oluşumdur.

Kültür ise, genel kültür içinde, bir toplumun sahip olduğu maddî ve manevî değerlerden bir bütündür ki kuşaklardan kuşaklara aktarılır. Bu aktarma ve değer kazanma hayat boyunca devam eder. Ancak, Türkiye gibi büyük kültür değişmesi süreci içinde bulunan toplumlarda, kültür değerlerinin kuşaklara geçerken çeşitli etkilerle bozulup yozlaşmaması, yabancılaşmaması için Devlet, çok dikkatli bulunmak, etkili tedbirler almak zorundadır. İnsanın, kültür değerlerini kazanmada en uygun çağı çocukluk ve gençlik çağıdır ki bu dönem, eğitim kuruluşlarında geçmektedir. O halde millî kültür değerlerinin yeni kuşaklara aktarılması için eğitim kuruluşları en uygun bir ortam teşkil etmektedir.»

Bu ifadede, dikkat buyurulduğu gibi, Kültür, eğitim ve öğretimin yanında gelenek ve göreneklerle kazanılan ve oluşan bir değerdir. Asıl kültürün eğitim ve öğretimle kazanılacağı muhakkaktır. Bu yolla kazanılan kültür, okulların müfredat programlarının hazırlanışına, uygulanışına ve ferdin bundan yararlanabilme yeteneğine bağlıdır. Genellikle müfredat programlarının ferdin ve toplumun ihtiyacı dikkate alı-

* 27 Mart 1973 günü saat 17.00 de Ankara İl Halk Kütüphanesinde verilmiş olan konferans.

nararak, memleketin millî ve ahlâkî değerlerine yer verecek şekilde hazırlanması ferdi başarılı sonuçlara ulaştırır.

Eğitim ve öğretim kuruluşları dışında fertlere kültür kazandıran kuruluşlar arasında, Kütüphaneleri, Müzeleri, Tiyatroları, Operaları, Resim ve Heykel Galerilerini ve Kültür Merkezlerini sayabiliriz. Bir kısmı, bilgi verici ve bir kısmı insanlara iyi bir vakit geçirten bu kuruluşların fertlere ve toplum arzu edildiği gibi yararlı olabilmesi için dengeli bir şekilde yurt sathına yayılması gerekmektedir.

ATATÜRK'ün Kültür Hakkındaki Görüşleri :

Bundan 50 yıl önce, «Millî Eğitim Bakanı olarak Millî Kültürü yükseltmeye çalışmak en büyük emelimdir» diyen ATATÜRK, bir çok konuşmalarında kültürel kalkınmaya gereken önemin verilmesini, ve bunun da eğitimle mümkün olabileceğini belirtmişlerdi. Bir konuşmalarında; «Bu memleketin asıl sahibi ve toplumumuzun esas unsuru Köylüdür. İşte bu köylüdür ki bugüne kadar bilgi nurundan mahrum bırakılmıştır. Bundan ötürü, bizim izleyeceğimiz kültür siyasetinin temeli, evvelâ mevcut bilgisizliği ortadan kaldırmaktır. Ayrıntılara girmeden bu fikrimi bir kaç kelime ile açıklamak için diyebilirim ki: Genel olarak bütün köylüye okumak, yazmak ve vatanını, milletini, dinini, dünyasını tanıttak kadar coğrafi, tarihi, dinî ve ahlâkî bilgi vermek ve dört işlemi öğretmek, kültür programımızın ilk hedefidir. Bu hedefe erişmek Millî Eğitim tarihimizde kutsal bir merhale teşkil edecektir.» sözleri ile bir kültür programının gerekli olduğunu ortaya koymuşlardı.

1 Mart 1923 günü, T.B.M.M. açış konuşmasında, ATATÜRK, millî eğitim sorunlarına temas ederlerken, kütüphanelere ve şehit çocuklarına parasız olarak gönderilen kitaplar üzerinde durmuşlar, ve bu arada Millî Eğitim Bakanlığınca önem verilmesi gereken işler arasında kütüphanelerden şu sözlerle bahsetmişlerdir. «Amelî ve şâmil bir maarif için, hududu vatanın merakez-i mühimmesinde asrî kütüphaneler, nebatat ve hayvanat bahçeleri, konservatuvarlar, darülmualiminler, müzeler ve sanayii nefise meşherleri tesisi lâzım olduğu gibi, bilhassa şimdiki teşkilât-ı mülkiyeye nisbetle kaza merkezlerine kadar, memleketin matbaalarla teçhizi icap etmektedir.» Bununla da Büyük ATATÜRK, örgün ve yaygın eğitimde, okulların yanında bahsettikleri kuruluşların yer alması gerektiğine inandıklarını belirtmişlerdir.

Kitap, dergi ve gazete gibi basılı fikir ürünlerinin millî kültürün yayılması ve yerleşmesi konusunda kamu oyunu etkileyen en müessir bir kitle haberleşme aracı olduğuna inanmış olan ATATÜRK, millî kültür varlıklarımızın korunmasını ve millî bütünlüğümüzün bekasını sağlayacak kitapların bastırılarak her tarafa parasız olarak dağıtılmasını emir buyurmuşlar ve bu amaçla, üniversite profesörlerinin de bu ça-

İşmaya katılmalarını sağlayacak kararlar almışlardı. Atatürk bu görüşünü bir konuşmasında şu cümlelerle ifade etmişlerdi : «Efendiler, telif ve tercüme işleri hâkimiyet-i milliyenin istinatgâhı ve milli harsın en mühim vasıta-i intişarıdır. Şu iki maksada ait neşriyatı bu sene âzâmî bir gayretle tevsi için darülfunun müderrislerini de bu işe teşvik edecek esasat hazırlanmıştı. Bir taraftan tabedilen ve yeniden telifi kararlaştırılan kitapları meccanî olarak her tarafa dağıtmak ve halkı okumağa alıştırmak için hükûmetçe sarfı mesai edilecektir.

«Devlet Kitabı» namı altında meccanî olarak neşredilecek ameli ve basit ifadeli eserlerle halkımıza hakayıkı hayatiyeyi öğretmek çok faideli bir usul olarak şayanı tavsiyedir.»

15 Temmuz 1921 günü Maarif Kongresinin açılışında yaptıkları konuşma ile de Doğu ve Batı tesirlerinden uzak, millî yaradılışımıza ve tarihimize uygun bir kültürün gerektiğini belirtmişlerdi : «Şimdiye kadar takip olunan tahsil ve terbiye usullerinin milletimizin tarihi tedenniyyatında en büyük bir âmil olduğu kanaatindeyim. Onun için bir milli terbiye programından bahsederken, eski devrin hurafatından ve evsafı fitriyetimizle hiç bir münasebeti olmayan yabancı fikirlerden, şarktan ve garptan gelen bilcümle tesirlerden tamamen uzak, seciyei milliye, ve tarihimizde mütenasip bir kültür kastediyorum. Çünkü davayı millimizin inkişafı tammı ancak böyle bir kültür ile temin olunabilir. Lâalettayin bir ecnebi kültürü şimdiye kadar takibolunan yabancı kültürlerin muhrip neticelerini tekrar ettirebilir. Kültür (Haraseti fikriye) zeminle mütenasiptir. O zemin milletin seciyesidir.»

Konuşmalarında özellikle millî kültür üzerinde çok duran ATA-TÜRK, 1930'da kültürden şöyle bahsetmişlerdi : «Türkiye Cumhuriyetinin temeli kültürdür. Bu sözü burada ayrıca izaha lüzum görmüyorum. Çünkü bu, Türkiye Cumhuriyetinin okullarında bir çok vesilelerle, eser halinde tespit edilmiştir.

Kültür, okumak, anlamak, görebilmek, görebildiğinden mânâ çıkarmak, intibah almak, düşünmek, zekâyı terbiye etmektir..

Yine insan, enerjisiyle, ve fakat tabiatın ona iltifat edildikçe tükenmez yardımıyla yükselen, genişleyen insan zekâsı, hudutsuz kavrayış anlamında «İnsanım» diyen bir vasfı mahsusu olur.

İnsan, hareket ve faaliyetin, yani dinamizmin ifadesidir. Bu böyle olunca kültür yukarıda işaret ettiğimiz, insanlık vasfında insan olabilmek için bir esasî unsurdur.

Bunu kısaca izah edelim. Kültür, tabiatın yüksek feyizleriyle mesut olmaktır. Bu ifade içinde çok şey mündemiçtir. Temizlik, saflık, yükseklik, insanlık v.b... bunların hepsi insanlık vasıflarındandır. İşte kültür

kelimesini master şeklinde soktuğumuz zaman, tabiatın insanlara vermiş olduğu yüksek vasıfları kendi çocuklarına, hafidlerine ve âtisine vermesi demektir.

Buraya kadar anlatmak istediğimiz, bugünkü Türkiye Cumhuriyeti çocukları, kültürel insanlardır. Yani hem kendileri kültür sahibidirler, hem de bu hassayı muhitlerine ve bütün Türk milletine yaymakta olduklarına kanidirler». Görülüyor ki ATATÜRK her konuyla olduğu gibi kültür konusu ile de yakından ilgilenmişler ve millî kültürün plânlı ve programlı bir şekilde geliştirilmesini önermişlerdir.

Memleketimizde Cumhuriyet döneminde millî kültürü yaşatmak, değerlendirmek ve araştırmalar yapmak eskiden beri Devlete verilen görevler arasındadır. 10.6.1933 tarihinde yürürlüğe giren 2287 sayılı Maarif Vekâleti Merkez Teşkilâtı ve Vazifeleri Hakkındaki Kanunla Bakanlık teşkilâtına, kültür hizmeti gören, Güzel Sanatlar Umum Müdürlüğü, Neşriyat Müdürlüğü, Antikiteler ve Müzeler Umum Müdürlüğü ve Kütüphaneler Müdürlüğü gibi genel müdürlükler ve müdürlükler dahil edilerek kültür hizmetleri de Millî Eğitim Bakanlığı'na verilmiştir. Bu kuruluşlara daha sonra, Devlet Tiyatrosu Genel Müdürlüğü ve Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü de eklenmiştir. 1965 yılında yukarıda bahsi geçen genel müdürlükler ile Millî Kütüphane Genel Müdürlüğü ve Millî Folklor Enstitüsünü de kapsayan kuruluşlar örgütlenerek Kültür Müsteşarlığı kurulmuştur. Bir süre Kültür Bakanlığı da kurularak kültürle ilgili çalışmalar bu Bakanlığa verilmişti. Bir hükümet değişmesi ile Kültür Bakanlığı'nın tekrar kurulamaması üzerine Kültür Müsteşarlığı yönetiminde görevlerine devam eden kuruluşlar, 15 Temmuz 1972 tarihinde Başbakanlık'la bağlanmıştır.

Daha sonraları 1961 yılında kabul edilen Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile kültürel kalkınmanın, ekonomik ve sosyal kalkınma ile birlikte bir plâna bağlanacağı ve kalkınmanın bu plâna göre gerçekleştirileceği açıklanmış ve bu görevin devletçe yerine getirileceği belirtilmiştir.

Anayasa'nın 41. ve 129. maddeleri iktisadî, sosyal ve kültürel kalkınmanın demokratik yollarla ve bir plâna bağlanarak, bu plâna göre gerçekleştirileceğine, 50. maddesi, tarih ve kültür değeri olan eser ve anıtların korunacağına ve bu görevin de Devlete verildiğine âmirdir.

Anayasa'nın 129. maddesi şöyledir. (*) «İktisadî, sosyal ve kültürel kalkınma plâna bağlanır. Kalkınma bu plâna göre gerçekleştirilir.

(*) Bu madde, Komisyon raporunda 128 nci madde olarak düzenlenmiş olup birinci görüşmede bu numura ile anılacaktır. (K. Ö)

Devlet Plânlama Teşkilâtının kuruluş ve görevleri, plânın hazırlanmasında, yürürlüğe konulmasında, uygulanmasında ve değiştirilmesinde gözetilecek esaslar ve plânın bütünlüğünü bozacak değişikliklerin önlenmesini sağlayacak tedbirler özel kanunla düzenlenir». (**)

GEREKÇE

Bu madde ile, iktisadî, sosyal ve kültürel kalkınmanın bir plân çerçevesinde gerçekleştirilmesi esası kabul edilerek, «Plân» kavramına Anayasada yer verilmiştir.

Bilhassa az gelişmiş memleketlerin kalkınması için, bütün iktisadî hayatı kaplayan bir plâna ihtiyaç olduğu bugün herkesçe kabul edilen bir gerçektir. Kısaca, dünya, en geniş anlamıyla, milli kaynakları en rasyonel şekilde kullanmaya çalışmak şeklinde ifade edilebilecek olan, plânlı ekonomiye gitmektedir.

Plânın muhtevası çeşitli olabilir. Bu siyasi bir tercih meselesidir. Anayasada, bu sebeple, kalkınma plânı yapılması esası konmakla beraber, plânın muhtevasını tâyinden kaçınılmıştır. Bununla beraber, entegre yatırım projelerinden teşekkül eden ve ekonomik muvazeneyle sıkı sıkıya ilgili bulunan plânın, bütünlüğünün, demokratik esaslar çerçevesinde korunması önemli bir mesele olarak ortaya çıkmaktadır. Bu meselenin halli, kanuna ve içtüzüklere bırakılmıştır.

Plânlı bir çalışma dönemine girdiğimiz 1963 yılından beri, hatta daha önceki yıllara da inebiliriz. Anayasanın 129. maddesi tam olarak uygulanmamaktadır. Bahis konusu edilen maddeye göre Başbakanlık Devlet Plânlama Müsteşarlığı içinde, ekonomik plânlama ünitesi, ve sosyal üniteleri kurularak çalışmalarını sürdürmekte ve ilgilendikleri konularda master plânlar hazırlayarak yatırımları o istikâmetlere doğru yöneltmektedirler. Fakat 11 yıldır Kültür Plânlama Ünitesi kurulamamıştır. Bu bakımdan da Memleketi sosyal refaha götürececek olan çalışmalardan biri olan kültürel kalkınmaya bir hız verilememiştir. Aslında sosyal refaha ulaşabilmemiz için ekonomik ve sosyal kalkınmanın yanında kültürel kalkınmanın plânlamasına da yer verilmesi gerekmektedir..

Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Plânının temel hedefler ve stratejisi bölümünde; giriş kısmında : «...Strateji'de millî kültürel bütünleşmenin, sosyal dayanışmanın duyarlı ve etken bir kamu yönetiminin stratejik ilkelerle özdeşleşmiş sistemli çabalarıyla gerçekleştirilmesi öngörülmüştür.» denilmektedir. Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Plânı temel hedefleri ve stratejisi 8 bölümden ve 138 maddeden oluşmuştur. Kalkınma politi-

(**) Bu maddenin öngördüğü, 77 numaralı «Uzun vâdeli planın yürürlüğe konması ve bütünlüğünün korunması hakkında kanun» 18 Ekim 1962 tarihli ve 11235 numaralı Resmi Gazetede yayımlanmıştır. (K. Ö)

kalarının ilkelerini tespit eden VII. bölümde Gençlik ve Kültür başlığı altında bu iki konudan şu iki cümle ile söz edilmektedir.

«7.60 Sporun günlük faaliyetler arasında benimsenip toplumun ruh ve beden sağlığını geliştirecek bir yaygınlığa kavuşturulması sağlanacaktır.

7.61 Genç kuşağın Atatürk ilkelerine, lâik ve sosyal hukuk devleti esaslarına, hür demokratik düzene yürekten inanarak ülkenin yararlarını millî değer ve ülküleri, millî ruh ve heyecan duyguları içinde, yapıcı ve yaratıcı yeteneklerle ve değerlerle yetiştirilmesi sağlanacaktır.»

Görüldüğü gibi, bu cümlelerle Anayasanın 129. maddesi arasında fazla bir ilgi kurmak mümkün değil.

Plânın 1973 programının uygulanması, koordinasyonun izlenmesine dair karar'ın, Eğitim ve Kültür bölümünde, kültürle ilgili tedbirler bölümünde «Kütüphanesi bulunmayan yerlerin ihtiyacını karşılamak üzere 10 yıllık bir ana plân Başbakanlık Kültür Müsteşarlığı ve Devlet Plânlama Teşkilâtınca ortak çalışma ile yapılacaktır. (389/r)» hükmünün yer alması kütüphaneden mahrum olan yerlerin kütüphaneye kavuşacağı konusunda bir ferahlık getirmiştir diyebiliriz.

Biz kültür değerlerimizin korunması, değerlendirilmesi ve millî kültürümüzün yayılması konusunda, kültür kuruluşlarımızın plânlı bir şekilde yayılabilmesi ve yapılabilmesi için gereken bir plânlama üzerinde duruyoruz. Buna fizikî plânlama diyebiliriz. Kültürün manevî yönden plânlanması, bizim üzerinde durduğumuz konudan ayrı, örgün ve yaygın eğitimle sağlanması mümkün' olabilen, millî kültürümüzün yozlaşmasını ve değerini yitirmesini önleyecek insan gücünün yetiştirilmesini de amaçlayan bir konudur. Arzu edilen kültür kuruluşları bir plân dahilinde memleketimizde yer alırken, bu kuruluşların kültür faaliyetlerini yürütecek nitelikli elemanların yetiştirilmesi işinin de hazırlanacak plân ve programa paralel olarak ele alınması gerekmektedir. Nitelikli elemanın kültür değerlerinin korunmasına ve kültürel gelişmeye daha çok katkısı olacağı muhakkaktır.

Kütüphane, müze, sanat galerisi, devlet tiyatrosu, kültür merkezi, halk eğitim merkezi, opera binası veya konser salonu gibi kültür kuruluşlarının yapımı bir plâna göre ele alındığında karşılaşılan güçlüklerden birisi, ihtiyaç duyulan şehirlerde bu kuruluşların inşa edileceği yerlerin bulunmayışıdır. Dileğimiz, şehir imar plânları hazırlanırken bu kültür kuruluşlarının da düşünülmesidir. Şehirlerin merkezinde ve gelişme istidadi gösteren semtlerde ihtiyaca göre yapılması daha önceden plânlanmış olan kültür kuruluşlarının yerlerinin tespit edilmesi ve ayrılması artık bir zaruret haline gelmiştir. Bu yerler şehir imar plânında

tespit edilirken, kültür kuruluşlarının belirli nüfusa göre, birbirlerinden olan uzaklıklarının dengeli bir şekilde olmasının göz önünde bulundurulacağı tabiidir. Eski şehirlerde, şehrin gelişmesi bir plâna bağlanırken, tabii bir gelişme sonucu merkezî olan yerlerin değerlerini kaybedebileceği, yeni gelişen semtlerin de kültür kuruluşlarına olan ihtiyaçları plânlanmalıdır.

Burada birkaç örnek vermeyi uygun görüyorum. Memleketimizin en büyük şehirlerinden biri olan İstanbul'da, bildiğiniz gibi, kütüphanelerin hemen hepsi eski İstanbul tarafında, genellikle Beyazıt Meydanı dolaylarında toplanmış durumdadırlar. Meselâ, Beyoğlu semtinde tek bir kütüphanemiz yoktur. Biz, İstanbul'a giden herkesin uğramayı ihmal etmedikleri Taksim'de içinde müzesi (Fatih müzesi), kütüphanesi ve Güzel Sanatlar Galerisi bulunan bir kültür merkezi yaptırmayı senelerdir istiyoruz. Fakat, bizim amacımızın gerçekleşebileceği bir yerin, İstanbul imar plânında ayrılmaması yüzünden şimdiye kadar böyle bir tesisi kurmamız mümkün olamadı. İstanbul, Türk Kültürünün gelişmesinde başlıca âmil olan, Batı ile olan kültür temaslarımızda mutavassıt bir rol oynayan şehrimizdir. İstanbul aynı zamanda insanlığın zengin kültür mirasını sinesinde barındıran önemli merkezlerden birisidir. Taksim'de yapılacak bir kültür merkezi, İstanbul'a gelen taşralıların da uğradığı bir merkez olarak, kültürel kalkınmamıza büyük hizmetleri dokunan bir kuruluş olacaktır. Ankara'da Milli Kütüphane binası için bir yer ayrılmamış olması, Milli Kütüphanemizin binasına kavuşmasını bir hayli geciktirmiştir. Şehir imar plânı yeni yapılan Van şehrinde, kütüphane için ayrılan yerin şehrin dışında minibüsle gidilebilecek bir yerde olduğunu bildirerek bakanlıkça bir çare bulunmasını isteyen arkadaşım, şehrin imar plânını hazırlayan mimara derdini anlatamadığından yakınıyordu. 10 gün kadar önce, Gaziantep'te bir kütüphane binasının yapılması 1964 yılında programa alınmış, inşaata ancak 1972 yılında başlanabilmiştir. Yine aynı yıl programa alınan Bursa'ya, arzu edildiği gibi bir arsa bulunamadığı için bir kütüphane binası yaptırılmamıştır. Görüldüğü gibi şehir imar plânlarında kültür kuruluşları için yerlerin ayrılması bu işle görevli olanların da işlerinin ehli olması gerekmektedir. Plân ilim ve ihtisas adamları tarafından yapılmalıdır.

Burada, Pierre Sonrel adlı bir mimarın, Cultural Equipment of Towns of 25.000 - 500.000 Inhabitants, adlı etüdünde yer alan, «Şehirlerin Kültür Kuruluşları» konulu, şehirlerin nüfuslarına göre bulunması öngörülen, kütüphane, müze, sanat galerisi, tiyatro, konser salonu, sinema, kültür merkezi gibi kuruluşlarla ilgili önerileri hakkında bilgi vereyim. Memleketimizde de buna benzer standartların hazırlanmasını arzuluyoruz.

ŞEHİRLERİN KÜLTÜR KURULUŞLARI

Şehrin Nüfusu

KURULUŞ	20.000 50.000	50.000 100.000	100.000 500.000	DÜŞÜNCELER
KÜTÜPHANELER				
Millî ve Bölge kütüphaneleri			x	500.000 cilt ve daha fazla
Şehir kütüphaneleri		x		300.000 cilt
Semt kütüphaneleri	x	x	xxx	100.000 cilt
Kasaba (rural) kütüphaneleri	x			50.000 cilt
Gezici kütüphane				ihtiyaca göre
MÜZELER				
Millî veya bilgi müzesi			x	
Resim ve heykel müzesi	x	x	x	
Bilim müzesi (Science) müze.		x	x	
Folklor müzesi	x	x	xx	
Özel konulu müzeler		x	x	
Botanik bahçesi		x	x	
SANAT GALERİLERİ				
Resim, heykel, gravür	x	xx	xxx	
TIYATROLAR				
Festival tiyatrosu			x	5.000 - 10.0 kapasiteli
Devamlı tiyatrolar				
Sanat (drama) tiyatroları		xx	xxx	
Tecrübe sahneleri		x	xx	400 - 500 kapasiteli
Çocuk tiyatrosu		x	x	400 kapasiteli
Kukla		x	xx	400 kapasiteli
Tiyatro merkezi (Drama Centre)		x	xx	1000 - 1200 kapasiteli
Açık hava tiyatrosu			x	200 kapasiteli
Gezici tiyatro	x			700 kapasiteli
Sirk yeri			x	2000 - 3000 kapasiteli
MÜZİK				
Opera binası		x	x	1000 - 3000 kapasiteli
Konser salonları				
Oda müziği	x	x	xx	600 - 800 kapasiteli
Orkestra		x	xx	1500 - 2500 kapasiteli
Plâk kütüphanesi	x	x	xx	

ŞEHİRLERİN KÜLTÜR KURULUŞLARI

Şehrin Nüfusu

KURULUŞ	20.000 50.000	50.000 100.000	100.000 500.000	DÜŞÜNCELER
SİNEMALAR				
Birinci vizyon film gösteren sinemalar		x	x	1.000 kapasiteli
Semt sinemaları	x	xxx	xxxxxx	800 kapasiteli
Film kulüpleri		x	x	300 kapasiteli
Film kütüphaneleri			x	
ÖZEL MAKSATLAR İÇİN SALONLAR				
Toplantı yeri	x	xx	xxx	
Amatör gruplar için toplantı yerleri		x	x	
Kongre salonu		x	x	
Seminer salonları		x	x	
Festival holü	x	x	x	
Dans holü	x	x	x	
KÜLTÜR MERKEZİ				
Mahalli eğlence faaliyeti yapılmayan	x			Şehirin imkânlarına durumuna göre 5000 - 10.000 üyelik
Bölgesel, eğlence faaliyetlerine yer verilen		x		10.000 - 15.000 üyelik
Bütün imkânları olan			x	20.000 - 30.000 üyelik
GENÇLİK VE KÜLTÜR MERKEZLERİ				(Şehirin imkânlarına göre)
Semtlerde				her 5.000 kişi için,
Bölgelerde	x	x	xx	her 10.000 nüfus için
Çeşitli Kuruluşlar				

Pirre Sonrel, araştırmasında, ilerde kültür kuruluşlarının herkesin kolaylıkla ulaşabilecekleri bir yerde, ayrı ayrı binalar halinde veya tek bir ünite içerisinde olabilecekleri konusunda şehir - plncılarının ve sosyologların hemfikir olduklarını belirtmektedir. Kendisine göre, ilerde modern şehirlerde, kültür merkezleri içinde bütün kültür kuruluşlarının yer aldığı büyük bir binada toplanacak ve bu anıtsal yapı şehirin manevi bütünlüğü ile zamanın medeniyetini yansıtacaktır.

Kültürel kalkınmada başarılı olabilmemiz için kültür faaliyetlerini yürütecek nitelikli eleman yetiştirme sorununun bir plâna ve programa bağlanmasında bir zorunluk vardır. Bu konuda üniversitelerimizin ve yüksek okullarımızın kapasite yaratmalarına ve müfredat programlarını memleketimizin ihtiyaçlarına göre geliştirmelerine büyük ihtiyaç duyulmaktadır.

Sonuç olarak Anayasanın 129. maddesinde yer alan kültürel kalkınmayı plnlayacak bir ünitenin Devlet Plânlama Teşkiltında yer almasıyla, kültür sorunlarımızı tartışarak milli bir kültür kalkınmasının plân ve programını hazırlayacak bir «Kültür Kongresi»nin toplanması ve Kültür Bakanlığının bir an önce kurularak, bahis konusu edilecek olan hususları uygulaması ile kültürel kalkınmamıza hız kazandıracaktır.

Konuşmamı, ATATRKn řu sözleriyle bitiriyorum. «Bir millet kültür ordusuna malik olmadıkça, muharebe meydanlarında ne kadar parlak zaferler elde ederse etsin o zaferin sürekli neticeler vermesi ancak kültür ordusunun varlığına bağlıdır. Bu ikinci ordu olmadan birinci ordunun verimli sonuçları kaybolur.»

Hepinizi tekrar saygılarımla selmlar, teşekkürler ederim.